

VILALBA DELS ARCS VA A BERRÚS

MAGDA VIDAL

Un dels costums més importants a Vilalba és la ROMERIA A L'ERMITA DE SANTA MARIA MAGDALENA DE BERRÚS.

Aquesta romeria se celebra el primer dissabte després de Pasqua.

BERRÚS està situat al terme municipal de Riba-roja, a 2 Km, de Faió, a 8 de la Pobra de Massalua i a 20 de Vilalba.

Aquesta romeria no se sap ben bé quan va començar, això sí, fa una bona pila d'anys.

La causa de la desaparició del poble o barri de Berrús no se sap, encara que per tradició oral dels més vells es creu que fou per raons d'insalubritat, efectes de paludisme i febres produïdes per l'embassament d'aigües del riu Matarranya. Per aquesta causa els habitatns abandonaren aquell lloc i es retiraren a viure uns a Riba-roja, d'altres a La Pobra i d'altres a Vilalba.

Uns altres, recolzats també en la tradició, atribueixen a aquesta romeria un altre origen molt diferent; diuen que al presentar-se una passa contagiosa que va causar moltes víctimes als tres pobles, van prometre anar tots els anys de romeria a l'ermita.

"La festa de Berrús és d'incumbència de l'Ajuntament, que satisfà totes les despeses i ofereix al sacerdot que ha de presidir la processó, juntament amb un criat, dos cavalls: l'un per muntar i l'altre per portar els ornaments sagrats..."

Així consta per consentiment unànim a l'acta municipal de l'arxiu municipal d'aquesta vila, datada el 30 de març de 1872.

Avui dia, l'ermita no es troba al seu lloc d'origen, ja que al construir-se el pantà de Riba-roja, les aigües del riu van pujar molt. Això va fer que l'ermita fos tornada a construir, pedra per pedra, a un lloc més elevat.

La tradició berrussenca no s'ha perdut gens en absolut; i encara que el camí s'hagi allargat més, cada dissabte després de Pasqua s'hi va.

Des de primeres hores del divendres, tan aviat com neix el dia, l'encarregat de la campana de Berrús va recorrent els carrers de la vila anunciant la festa del proper dia, avís que durarà tot el dia i tota la nit fins que s'organitza la processó. Aquesta campana no parará de tocar durant tota la Romeria.

A les tres de la matinada del dissabte les campanes de l'església anuncien l'hora de marxar. Formada la processó, es caminen uns 500 m. fins

al lloc denominat "La Roda", on el sacerdot dirigeix la paraula a la gent per donar-los ànims davant la llarga caminada.

La Romeria va per la Vall dels Horts, Debees, Ocates i Vall de Berrús.

A les tres hores de camí trobem l'ermita de Sant Pau. Aquesta església està dedicada a Sant Pau ermità i pertany a la família Vernet de Vilalba.

No i ha cap mena de document que ens pugui explicar com es va edificar.

Tan sols per transmissió oral d'aquesta família podem saber que, a principis del s. XVIII, el capellà anomenat Llorenç Vernet va anar a Terra Santa i allí va veure la cova on vivia Sant Pau Ermità;

Quan va tornar a casa va construir una cova pareguda a una finca de la seva propietat. Aquesta família encara conserva un calze datat al 1738 amb el nom d'aquest capellà i el de Sant Pau.

Arquitectònicament no té cap interès. És pas obligat per anar a Berrús, s'hi entra a l'anar i al tornar i es canten els goigs a Sant Pau.

La resta de l'any roman tancada.

A quarts de deu s'arriba a l'ermita on es canten els goigs de Sta. Maria Magdalena.

La tornada comença a les tres de la tarda quan surt de Berrús.

L'arribada dels berrusses a les deu o quarts d'onze de la nit al poble, és esperada per la processó de "La Llaganya", que representa la gent que ha tingut son i no ha anat a Berrús.

Tots els berrusses amb canyes i fanals van a l'església, on es canten els goigs de Santa Maria Magdalena i s'adora el Crist de Berrús.

D'aquesta manera s'acaba la romeria més llarga i a la vegada més desconeguda de la Terra Alta.

Berrús i les Quatre Barres

*Vilalba és a Berrús
amb banderes catalanes
amb quatre barres ben rojes
amb quatre barres cantaires
Rojes com el vi que bull
rojes com sang de "cachap"
rojes com sentiments tendres
de vilalví enamorat.*

*Quatre barres que s'aixequen
encenent cants a Berrús;
són com aixades valentes
quan brillen al nostre escut.*

*La primera és mans que troben,
l'altra a llibertat pregó;
la tercera alegre lluita
amb amor i amb il·lusió.*

*I la darrera, amics meus,
és el crit que encen la sang:
Visca! companys berrusses,
Visca Vilalba que és gran!*

Vilalba, Berrús i Aigua

*A Berrús hi ha una capella
plena de prec i esperances
d'il·lusions i dolces ànsies
sota Santa Magdalena*

*Dolça Santa, escolta els prec
plora en llàgrimes de vida
que els teus plors siguin collita
aigua fonda als nostres ceps.*

*Que cada gota plorada
sigui consiència i mirall
del goig sortit del treball
de terra per tu mullada.*

*Que aquesta saó esperada
ens porti prosperitat
i al poble sana bondat
millorant cada vegada.*

*I així, Vilalba volguda
quèstima les tradicions
podrà aixecar més pendons
de prosperitat i lluita.*

*Vilalba mai no t'oblida
com foguera allà al matí
és el cor del vilalví
per tu deu hores camina.*

*Visca el poble, bon "cachap"
Vilalba, tractors i aixada
homes de vida lluitada
Berrús és nostre estandart.*

*Campana i goig, caminants
Santa Magdalena és nostra
Berrús que de l'aigua porta
als nostres ceps, los més grans.*

POEMES DÉN LLORENÇ VALLESPI I MALGÀ

dedicades a Berrús, com bon berruser